

**STATUS CUDZOZIEMCA
W POLSCE
WOBEC WSPÓŁCZESNYCH
WYZWAŃ MIĘDZYNARODOWYCH**

**redakcja naukowa
Dorota Pudzianowska**

MONOGRAFIE

STATUS CUDZOZIEMCA W POLSCE WOBEC WSPÓŁCZESNYCH WYZWAŃ MIĘDZYNARODOWYCH

redakcja naukowa
Dorota Pudzianowska

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 września 2016 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Roman Wieruszewski

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Ewa Adamska

Łamanie

Violet Design

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN 978-83-8092-801-5

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów / 7

Słowo wstępne / 13

Dorota Pudzianowska

Wprowadzenie / 15

Jacek Jagielski

Aktualne problemy statusu prawnego cudzoziemców w Polsce / 23

Julia Wojnowska-Radzińska

Status cudzoziemca w Konstytucji RP w świetle międzynarodowych standardów ochrony praw człowieka / 40

Agnieszka Narożniak, Marcin Princ

Zasada wzbudzania zaufania do władzy publicznej – uwagi na tle wybranych regulacji prawnych dotyczących cudzoziemców / 56

Dorota Pudzianowska, Marta Szczepanik

Wokół problemu bezpieczeństwa dzieci w Polsce / 79

Michał Kowalski

Konflikt na Ukrainie a praktyka udzielania ochrony cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej / 96

Agnieszka Szklanna

Najnowsze tendencje w orzecznictwie ETPC dotyczącym ochrony praw cudzoziemców w kontekście wydaleń z terytorium państw stron EKPC / 117

Jacek Chlebny

Zakres sądowej kontroli decyzji dublińskiej / 135

Maja Łysienia

**Prawo cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie
ochrony międzynarodowej do pobytu na terytorium Polski / 150**

Witold Klaus

**Cudzoziemcy niemile widziani. Detencja cudzoziemców
jako przykład kryminalizacji migracji / 170**

Jacek Białas

Detencja cudzoziemców w Polsce a standard EKPC / 191

Wojciech Burek, Joanna Markiewicz-Stanny

**Dopuszczalność sankcji karnej pozbawienia wolności
za naruszenie zakazu wjazdu przez cudzoziemca – uwagi z perspektywy
prawa UE i prawa międzynarodowego praw człowieka / 208**

Ireneusz C. Kamiński

Decyzje w sprawach cudzoziemców a ochrona informacji niejawnych / 230

Marcin Górski

**Prawo osób LGBT do ochrony międzynarodowej
– praktyka polska na tle orzecznictwa TSUE / 247**

Sławomir Łodziński

**Prawa wyborcze dla cudzoziemców?
Społeczne postrzeganie możliwości udziału obywateli
państw trzecich w wyborach samorządowych w Polsce / 266**

Autorzy / 291

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

- dyrektywa** – dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r.
2001/55/WE w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. WE L 212 z 07.08.2001, s. 12; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne: rozdz. 19, t. 4, s. 162)
- dyrektywa** – dyrektywa Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r.
2003/9/WE ustanawiająca minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (Dz. Urz. UE L 31 z 06.02.2003, s. 18; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne: rozdz. 19, t. 6, s. 101) – obecnie zastąpiona dyrektywą 2013/33/UE
- dyrektywa** – dyrektywa Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r.
2004/83/WE w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz. Urz. UE L 304 z 30.09.2004, s. 12; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne: rozdz. 19, t. 7, s. 96) – obecnie zastąpiona dyrektywą 2011/95/UE
- dyrektywa** – dyrektywa Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r.
2005/85/WE w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz. Urz. UE L 326 z 13.12.2005, s. 13) – obecnie zastąpiona dyrektywą 2013/32/UE

- dyrektywa 2008/115/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 348 z 24.12.2008, s. 98)
- dyrektywa 2011/95/UE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz. Urz. UE L 337 z 20.12.2011, s. 9)
- dyrektywa 2013/32/UE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz. Urz. L 180 z 29.06.2013, s. 60)
- dyrektywa 2013/33/UE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, s. 96).
- EKO** – Europejska konwencja o obywatelstwie, otwarta do podpisu w Strasbourgu dnia 6 listopada 1997 r.
- EKPC** – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.)
- k.c.** – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- k.p.a.** – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.)

- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- KPD** – Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- KPP** – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202 z 07.06.2016, s. 389)
- KSU** – Konwencja dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 515)
- KZT** – Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378)
- MPPOiP** – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, zał.)
- p.p.s.a.** – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 718 z późn. zm.)
- rozporządzenie Dublin II** – rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz. Urz. UE L 50 z 25.02.2003, s. 1) – obecnie zastąpione przez rozporządzenie Dublin III
- rozporządzenie Dublin III** – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela

- państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, s. 31)
- TFUE** – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 07.06.2016, s. 47)
- TUE** – Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 07.06.2016, s. 13)
- u.c.** – ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 z późn. zm.)
- u.c. z 2003 r.** – ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 264, poz. 1573 z późn. zm.) – obecnie zastąpiona przez u.c.
- u.o.p.** – ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 161 z późn. zm.)
- u.u.c.o.** – ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 680 z późn. zm.)
- u.w.t.** – ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1525 z późn. zm.)
- WKZ** – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz. Urz. UE L 243 z 15.09.2009, s. 1)

2. Instytucje i organizacje

- CBOS** – Centrum Badań Opinii Społecznej
- EASO** – Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (European Asylum Support Office)
- ETPC** – Europejski Trybunał Praw Człowieka
- Frontex** – Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej

- HFPC** – Helsińska Fundacja Praw Człowieka
IOM – Międzynarodowa Organizacja do spraw Migracji (International Organization for Migration)
KPC – Komitet Praw Człowieka ONZ
KPT – Komitet Przeciwko Torturom
MKSC – Międzynarodowa Komisja Stanu Cywilnego
MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MTPC – Międzyamerykański Trybunał Praw Człowieka
NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych
RPO – Rzecznik Praw Obywatelskich
SA – Sąd Apelacyjny
SG – Straż Graniczna
SIP – Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
SN – Sąd Najwyższy
TK – Trybunał Konstytucyjny
TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UNHCR – Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (United Nations High Commissioner for Refugees)
WSA – Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZPRE – Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy

3. Czasopisma, publikatory i zbiory orzecznictwa

- Dz. Urz. UE/WE** – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej/Wspólnot Europejskich
LEX – System Informacji Prawnej wydawnictwa Wolters Kluwer
PiP – Państwo i Prawo
Prz. Sejm. – Przegląd Sejmowy
SPPubl. – Studia Prawa Publicznego
ZNSA – Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

4. Inne

AOW – alternatywa ochrony wewnętrznej

ENA – europejski nakaz aresztowania

Eurodac – europejska baza danych odcisków linii papilarnych osób ubiegających się o azyl

EVS – Europejski System Wartości (*european value system*)

IDP – osoba przesiedlona wewnętrznie (*internally displaced person*)

LGBT – *lesbian, gay, bisexual, transgender*

MIPEX – *Migrant Integration Policy Index*

TZTC – tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca

WESA – Wspólny Europejski System Azyłowy

Słowo wstępne

Jest rok 1990 – w pierwszym biurze fundacji przy Placu Trzech Krzyży rozlega się dźwięk telefonu – odbieram, w słuchawce słyszę głos mężczyzny mówiącego po rosyjsku, który oznajmia, że właśnie przyleciał na motolotni z ZSRR, że dostał nasz numer telefonu od przyjaciół z Moskiewskiej Grupy Helsińskiej, i prosi, by ktoś przyjechał po niego do lasu na granicę polsko-radziecką, bo chce poprosić w Polsce o azyl. Tak wyglądał mój pierwszy osobisty kontakt z uchodźcą poszukującym w Polsce schronienia przed opresją, która groziła mu w jego kraju pochodzenia. Tak byśmy teraz to ujęli. Polska nie była jeszcze wówczas stroną konwencji genewskiej, a artykuł w obowiązującej jeszcze w tym czasie Konstytucji z 1952 r. mówiący o możliwości ubiegania się w Polsce o azyl polityczny nie był w żaden sposób dookreślony w aktach prawnych niższego rzędu. Dzięki dobrej woli wielu osób udało się ostatecznie wyposażyć Olega (bo tak miał na imię ów człowiek) w polski dokument podróży, co umożliwiło mu, po kolejnych staraniach, lądowanie na stałe w USA.

Tymczasem my – mówię tu o Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka – również na stałe zaprzęgliśmy się w starania na rzecz zgodnego z międzynarodowymi standardami dookreślenia prawnego statusu cudzoziemców w Polsce i to zarówno osób poszukujących u nas schronienia przed prześladowaniem, jak i migrantów chcących po prostu ułożyć sobie życie w Polsce, bo kraj ten uznali za najlepsze dla siebie miejsce pod słońcem.

Uczestniczyliśmy w procesie ratyfikowania konwencji genewskich, powołaniu do życia pełnomocnika ds. uchodźców, opracowywaniu kolejnych ustaw o cudzoziemcach, z których ostatnią przyjęto w grudniu 2013 r. Przyglądaliśmy się temu, jak Straż Graniczna odnosi się do osób deklarujących chęć ubiegania się o status uchodźcy bądź azyl na terytorium RP

i jak pracują polskie konsulaty, świadczyliśmy pomoc prawną osobom ubiegającym się o status uchodźcy bądź o inną formę ochrony prawnej na terytorium RP, monitorowaliśmy warunki w ośrodkach dla uchodźców oraz aresztach w celu wydalenia, przygotowywaliśmy poradniki dla cudzoziemców i pracujących z nimi przedstawicieli różnych zawodów, prowadziliśmy szkolenia dla urzędników, Straży Granicznej, pracowników pomocy społecznej, a także służby zdrowia i oświaty.

Planując wpisującą się w obchody naszego 25-lecia konferencję na temat statusu prawnego cudzoziemców w Polsce, chcieliśmy odpowiedzieć sobie na pytanie, co udało nam się przez te lata osiągnąć, a może jeszcze bardziej na pytanie, co pozostało nam – ludziom, nam – Europejczykom i nam – Polakom jeszcze do zrobienia, by życie nas wszystkich niezależnie od naszego obywatelstwa czy narodowości przebiegało w Polsce w sposób gwarantujący respektowanie naszych podstawowych praw i wolności, byśmy mogli wszyscy tu żyć godnie. Celowo piszę w tym miejscu w pierwszym przypadku liczby mnogiej – bo chodziło nam i chodzi o to, byśmy wszyscy: obywatele Polski, obywatele innych państw, a także osoby niezwiązane formalnie z żadnym państwem, mogli myśleć o Polsce jako o przyjaznym, dobrym miejscu do życia.

Jednak realizacja naszego pomysłu (zarówno samej konferencji, jak i właśnie przedstawianej Państwu publikacji) przypadła na czas kolejnych, poważnych wyzwań i bardzo ważnego egzaminu, przed którym stanęliśmy jako Europejczycy i jako Polacy. Egzaminu z wierności głoszonemu przez lata wartościom, w myśl których każdy uciekający przed opresją w kraju swego pochodzenia może liczyć na wsparcie i godną opiekę w pierwszym bezpiecznym dla niego państwie. Chcę wierzyć, że niezależnie od bieżących interesów politycznych i krajowych egoizmów ostatecznie egzamin ten zdamy i jako UE, i jako Polska.

Danuta Przywara
Prezes HFPC

Wprowadzenie

Prezentowana publikacja jest pokłosiem konferencji, która została zorganizowana w ramach obchodów 25-lecia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka dnia 12 czerwca 2015 r. Prawa cudzoziemców stanowią ważny obszar działań Fundacji od początku jej istnienia. Jedną z pierwszych ważnych spraw, w którą zaangażowała się Fundacja, była sprawa ekstradycji małżeństwa – pana Mandugeqi i pani Jinge – obywateli Chińskiej Republiki Ludowej. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 1997 r., powołując się na przepisy europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, uznał, że ich wydalenie jest niedopuszczalne¹.

Problematyka dotycząca statusu prawnego cudzoziemca² jest obecnie niezwykle aktualna. Państwa członkowskie UE zmagają się z napływem dużej liczby migrantów – w 2015 r. w krajach UE złożono 1,29 miliona wniosków o przyznanie ochrony międzynarodowej, co stanowi trzykrotność liczby wniosków złożonych w 2013 r.³ Ta ogromna liczba ponad miliona uchodźców, którzy przybyli do Europy przez Morze Śródziemne, jest związana z konfliktem na Bliskim Wschodzie, przede wszystkim z wojną w Syrii.

Skuteczne zarządzanie obecną falą migracji jest niewątpliwym wyzwaniem, przed którym stoją państwa UE. W największym stopniu napływ migrantów dotyczy krajów, których zewnętrzne granice stanowią południową

¹ Postanowienie SN z dnia 29 lipca 1997 r., II KKN 313/97.

² Na temat pojęcia „status prawny cudzoziemca” zob. J. Jagielski, *Aktualne problemy statusu prawnego cudzoziemców w Polsce*.

³ Eurostat, *Asylum statistics*, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics (dostęp 28.08.2016 r.).

granicę UE, tj. Włoch i Grecji. Konieczne okazało się przyjmowanie nowych instrumentów prawnych, które mają pomóc w rozwiązaniu problemów związanych z dużą liczbą przybywających cudzoziemców. Obowiązujący do tej pory tzw. system dubliński⁴, którego zasadniczym założeniem jest, że cudzoziemiec powinien pozostać na terytorium pierwszego państwa UE, do którego wjechał, i tam złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a w sytuacji gdy wyjeżdża do innego kraju, powinien zostać zawrócony – się nie sprawdził. W przyjętej w maju 2015 r. Europejskiej Agencji Migracyjnej Komisja Europejska zaproponowała mechanizm zakładający relokację 160 tys. cudzoziemców potrzebujących ochrony międzynarodowej z państw członkowskich najmocniej dotkniętych napływem uchodźców do innych państw członkowskich. Relokacja stanowi odstępstwo od założeń tzw. systemu dublińskiego, który nie zdał egzaminu w dobie zjawiska określanego w dyskursie publicznym jako „kryzys migracyjny”, i ma być wyrazem solidarności z państwami najmocniej obciążonymi napływem migrantów. Jednak zaproponowany przez Komisję Europejską program relokacji cudzoziemców napotyka poważne przeszkody. W lutym 2016 r. wyodrębniono jedenaście punktów (tzw. hotspoty), w których odbywa się wstępna selekcja migrantów przed skierowaniem tych potrzebujących ochrony międzynarodowej do odpowiednich obozów przejściowych (sześć znajduje się we Włoszech, a pięć na wyspach greckich). Obecnie jedynie trzy z nich są w pełni operacyjne⁵. Ponadto nie wszystkie państwa chcą przyjmować na swoje terytoria osoby potrzebujące ochrony międzynarodowej.

Jeśli chodzi o Polskę, to do tej pory nie można mówić o napływie większej liczby migrantów, w tym sensie tzw. kryzys uchodźczy Polski nie dotknął. W 2015 r. cudzoziemcy złożyli ok. 12 tys. wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i była to liczba bliska średniej rocznej liczby wniosków składanych przez cudzoziemców w Polsce. Wnioski te składali przede wszystkim obywatele Rosji pochodzący z Kaukazu Północnego oraz obywatele Ukrainy⁶. Wedle ustaleń dokonanych na szczelblu UE do września

⁴ Bliżej na temat tzw. systemu dublińskiego zob. J. Chlebny, *Zakres sądowej kontroli decyzji dublińskiej*.

⁵ K. Szymielewicz, J. Białas, A. Walkowiak, *Uchodźcy pod szczególnym nadzorem. Formy nadzoru, jakim podlegają osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, i ich wpływ na prawa człowieka (z uwzględnieniem specyfiki procesu relokacji)*, Warszawa 2016, s. 12.

⁶ J. Białas, *Polska wobec kryzysu migracyjnego w Europie*, *Kwartalnik o Prawach Człowieka* 2016, nr 1(17), s. 45.

2017 r. do Polski ma zostać relokowanych łącznie 6182 uchodźców z Grecji i Włoch. Obecny rząd (PiS), mimo iż sprzeciwia się mechanizmowi relokacji, to jednak zadeklarował, że nie wycofa się z podjętych przez poprzednie władze (PO-PSL) decyzji w tym zakresie. Jeśli chodzi o konkretne działania podjęte w celu realizacji przyjętych zobowiązań, to w styczniu 2016 r. opublikowany został projekt rozporządzenia w sprawie relokacji cudzoziemców⁷. Wedle projektu w 2016 r. Polska ma przyjąć maksymalnie 400 uchodźców z Grecji i Włoch. Biorąc pod uwagę skalę napływu migrantów, relokowanie tak niewielkiej liczby cudzoziemców w niewielkim stopniu przyczyni się do rozwiązania problemów z przyjmowaniem uchodźców, jakich doświadcza Europa. Pojawia się też pytanie, czy wobec planów przyjęcia tylko 400 uchodźców w 2016 r. możliwe będzie spełnienie przyjętego zobowiązania przyjęcia ponad 6 tys. uchodźców do września 2017 r.⁸

Pomimo że do Polski nie trafiło do tej pory wielu migrantów, to toczy się niezwykle burzliwa debata na temat tzw. kryzysu uchodźczego. Był to również ważny temat podczas wyborów parlamentarnych, które odbyły się w październiku 2015 r. Jak argumentuje Witold Klaus „[o]becnie coraz częściej migranci ukazywani są jako nadchodzący wróg, który zagraża naszej kulturze, stylowi życia, gospodarce i czyha na przywileje, które należą i powinny należeć tylko do nas”⁹. Migranci są też przedstawiani przez polityków jako zagrożenie bezpieczeństwa obywateli. Na przykład przed wyborami prezes Prawa i Sprawiedliwości Jarosław Kaczyński sugerował, że uchodźcy mogą przynieść groźne choroby¹⁰. Przeprowadzone w tym okresie badania pokazują jednoznaczną przewagę negatywnych postaw Polaków w stosunku do uchodźców¹¹. Z kolei badania, które dotyczyły stosunku Polaków do muzułmanów, pokazują, że jest to najmniej lubiana przez Polaków grupa religijna¹².

⁷ Zob. <http://bip.mswia.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/2016/23860,Projekt-rozporzadzenia-Rady-Ministrow-w-sprawie-relokacji-cudzoziemcow-w-roku-20.html> (dostęp 28.08.2016 r.).

⁸ J. Białas, *Polska wobec kryzysu...*, s. 46.

⁹ W. Klaus, *Cudzoziemcy niemile widziani. Detencja cudzoziemców jako przykład kryminalizacji migracji*.

¹⁰ W. Czuchnowski, M. Rolecki, *Kaczyński straszy epidemią muzułmanów*, *Gazeta Wyborcza*, 14.10.2015 r., <http://wyborcza.pl/1,75398,19019396,kaczynski-straszy-epidemia-muzulmanow.html> (dostęp 28.08.2016 r.).

¹¹ A. Świdzka, M. Winiewski, K. Hansen, *Przemoc jako rozwiązanie? Napływ uchodźców w opiniach Polaków*, Warszawa 2016, s. 13.

¹² *Postawy wobec Islamu i muzułmanów*, komunikat z badań CBOS nr 37/2015, s. 3, www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_037_15.PDF (dostęp 30.08.2016 r.).

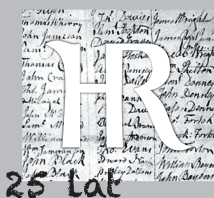
Dorota Pudzianowska – doktor nauk prawnych, socjolog, adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Studiowała w École Normale Supérieure w Paryżu. Od 2006 r. współpracuje z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, gdzie kieruje programem prawnym obejmującym sprawy z zakresu dyskryminacji, w tym dotyczącej cudzoziemców. Otrzymała nagrodę Prezesa Rady Ministrów za najlepszą pracę doktorską (2012), stypendium dla wybitnych młodych naukowców (2014–2017) oraz dwukrotnie stypendium Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Współpracuje jako ekspertka z organizacjami międzynarodowymi (Rada Europy, Komisja Europejska), ośrodkami akademickimi (m.in. uniwersytety w Leiden i Maastricht) oraz organizacjami pozarządowymi. Autorka kilkudziesięciu prac opublikowanych w Polsce i za granicą poświęconych prawom człowieka, prawu administracyjnemu i prawu migracyjnemu.

Prezentowane w publikacji zagadnienia są niezwykle aktualne, zwłaszcza w kontekście praw uchodźców i wyzwań, przed którymi stanęły państwa członkowskie Unii Europejskiej w związku z napływem dużej liczby migrantów.

Monografia zawiera omówienie istotnych kwestii, jakie wiążą się z regulacjami prawnymi dotyczącymi cudzoziemców, w tym m.in.:

- ubiegania się o status uchodźcy oraz praw uchodźców,
- wydaleń cudzoziemców,
- detencji cudzoziemców,
- praw wyborczych dla cudzoziemców.

Publikacja jest polecana dla pracowników centralnych i terenowych organów administracji, organizacji pozarządowych oraz prawników praktyków zajmujących się zawodowo problemami cudzoziemców.

25 LAT HELSIŃSKIEJ FUNDACJI PRAW CZŁOWIEKA

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8092-801-5

CENA 129 ZŁ (W TYM 5% VAT)